

Multikulturní a multireligiózní výchova
projekt

Téma: MINULOST A SOUČASNOST VÁNOC

Vypracovaly:

Andrea Petrová

Pavčina Brabcová

Dagmar Mysíková

1. Identifikace tématu

Tématem jsou Vánoce v minulosti a současnosti, ale také v různých kulturách a na různých kontinentech. Vánoce jako projev náboženství a/nebo kultury.

V současné době lze slavení Vánoc v České republice shrnout do několika slov - kapr, dárky a televizní pohádky. Dnešní děti vědí o vánočních svátcích, jejich původu a proměnách v historii velmi málo. Vánoce jsou ale svátky, které mají svůj význam v různých kulturách a národech, jsou s nimi spojeny nejrůznější tradice a zvyky.

Téma Vánoc je velmi široké a lze je velmi dobře použít při práci s dětmi různého věku. Tento projekt je zaměřen na žáky 6. a 7. třídy základní školy. Délku jeho trvání jsme stanovily na 2 měsíce, počínaje říjnem. Myslíme si, že tato doba je postačující k získání potřebných materiálů, jejich vytrídění i konečnému zpracování zvoleného tématu. Konečná prezentace bude probíhat v prosinci, v době kdy je dané téma nejaktuálnější. Vzhledem k faktu, že v dnešní době je v jedné třídě průměrně asi 25 žáků, zabere prezentace dle našich výpočtů dohromady 2-3 vyučovací hodiny.

2. Cíle projektu

Cíle projektu lze rozdělit do tří základních rovin:

a) **seznámení se s významem, původem, historií a současností Vánoc**, s významem a vývojem zvyků a tradic spojených s vánočními svátky, s významem adventní doby, postavou Mikuláše a Tří králů, pojetí vánočních svátků v různých kulturách, národech a náboženstvích. *Děti by si při práci na projektu a při sledování prezentací ostatních spolužáků měly uvědomit, že různí lidé vnímají stejné věci velmi odlišně. Právě na takové masové záležitosti, jako jsou Vánoce, před kterou díky reklamě nelze utéct, je možné si přiblížit, jak se v závislosti na čase, místě a kultuře mění chápání a prožívání pojmově stejné záležitosti. Ideálně by si děti měly uvědomit, že jejich názor či chápání něčeho není automaticky lepší než názor někoho jiného.*

b) **spolupráce ve skupině**, individuální přínos, schopnost prezentovat zjištěné informace ostatním

c) **práce s informačními zdroji**, schopnost porovnání a ověření pravdivosti dat

Cíle projektu jsou řazeny od nejdůležitějšího, tj. seznámení se s významem, původem, historií a současností Vánoc, k nejméně důležitému (což je dáno věkem dětí 11-13 let). Spolupráce ve skupině a práce s informačními zdroji jsou v podstatě sekundárními cíli. Podstatné je umožnit dětem najít si v rámci projektu takové téma, aby je shánění podkladů a příprava prezentace bavila.

Domníváme se, že uvedené cíle jsou při spolupráci pedagoga se studenty velmi dobře splnitelné a jednoznačně přínosné.

3. Identifikace informačních zdrojů

Studenti mohou vybírat z celé škály informačních zdrojů, přičemž je žádoucí, aby vycházeli z více zdrojů, které mohou porovnávat. Vybrané zdroje mohou konzultovat s pedagogem, který jim v případě potřeby pomůže posoudit pravdivost a relevantnost získaných informací.

Informačním zdrojem může být např.:

a) komunikace s rodiči a prarodiči, *s lidmi z jiných kultur nebo s lidmi, kteří žili dlouhodobě v cizině – cílem je získat informace o tom, jak se slavily Vánoce dříve nebo jak se slaví jinde*

b) literatura (odborná literatura, časopisy, slovníky, encyklopedie), např.:

- slovník Judaismus – Křesťanství – Islám

- Keene Michael, Světová náboženství

- R. Kirste, H. Schultze, U. Tworuschka, Svátky světových náboženství

c) internet např.:

- <http://christmas.wz.cz/>

- <http://www.stripky.cz/svatky/vanoce/>

d) muzea – *mnohá muzea pořádají v předvánočním čase tématické výstavy (betlémy, hračky ap.)*

e) hudební knihovna, hudební CD – *lze získat informace o koledách, o vánočních mších*

Uvědomujeme si, že v případě informací dodaných rodiči či prarodiči budou tyto značně subjektivní a emocionálně zbarvené, nicméně je považujeme za přínosné.

V případě internetu mohou být některé zdroje v jistých směrech populistické a přizpůsobené dnešní „moderní“ době, což studenty přiměje k jejich hlubšímu posouzení a zvážení jejich relevantnosti.

4. Identifikace metod

V této fázi dochází k vytvoření pracovních skupin, nejlépe po 4-5 členech. Záleží již na konkrétním pedagogovi a jeho znalosti třídního kolektivu, zda nechá studenty aby si skupiny vytvořili sami nebo zda je stanoví on. Nicméně pro větší zainteresovanost studentů doporučujeme ponechat vytvoření skupin na studentech samotných.

K výběru tématu dochází po předešlé dohodě ve skupině a po schválení pedagogem. Poté, co je dětmi navržen způsob zpracování, je jim zadána lhůta k jeho provedení.

Studenti si mohou vybrat z poměrně velkého množství témat, stanovených pedagogem.

témata:

Vznik a původ Vánoc

Křesťanské Vánoce

Význam Vánoc dnes

Vývoj a proměny vánočních tradic a zvyků

Původ dnešních vánočních tradic a zvyků

Vánoční svátky v „nekřesťanských“ náboženstvích

Slavení Vánoc na jiných kontinentech

Vánoční výzdoba a stromeček, betlémy

Advent

Mikuláš, Tři králové

Význam vánočních pokrmů

Postava Ježíška, Santa Klause, Dědy Mráze, ...

Vánoční hudba, půlnoční mše, koledy

Obraz Vánoc v české literatuře

Projekt by měl probíhat v rámci povinné výuky (neznáme možnosti úprav osnov a jejich variability, předpokládáme, že optimálně by projekt probíhal v rámci nějakého předmětu jako kdysi bývala občanská nauka). V jedné hodině začátkem října by pedagog děti informoval o projektu a proběhla by diskuze o Vánocích. Co o nich děti vlastně ví a co si o nich myslí. Na další hodině by pedagog připravil podle reakcí dětí nejvhodnější témata a nástin zpracování a dal by dětem na zvážení vytvoření skupinek a výběr témat. Na třetí hodině budou stanoveny skupinky, témata, rámcový způsob zpracování a forma prezentace. Děti musí vědět, že kromě prezentace samotné budou mluvit o tom, proč si dané téma vybraly a co jim práce na projektu přinesla. V dalším období budou mít děti možnost konzultace, případně budou pedagogem vybidnuty k podání informací o průběhu přípravy. Podle předběžných informací o délce prezentace stanoví pedagog začátek prezentací (řádově od první hodiny v prosinci) a určí pořadí jednotlivých prezentací podle jejich typu. Všechny prezentace by měly proběhnout do Vánoc, poslední hodina před Vánocemi by měla být určena na celkové zhodnocení projektu.

5. Prezentace

Každá skupina si po vzájemné dohodě sama vybere způsob prezentace svého projektu.

Možností je mnoho, např.:

počítačová prezentace (powerpoint)

webová prezentace

výtvarná prezentace - poster nebo nástěnka, popř. fotografie

prezentace pomocí článku, referátu

divadelní prezentace - předvedení některých vánočních zvyků

hudební prezentace - ukázky hudby, komentář k jejímu obsahu a autorům děl

Před prezentací by děti měly uvést, proč si vybraly dané téma a způsob prezentace a na konci prezentace zhodnotit, co jim příprava dala – ať už jde o nové informace o Vánocích, setkání se zajímavými lidmi, o způsob zpracování prezentace nebo spolupráci ve skupině.

6. Evaluace

Práce žáků by měla splňovat výše uvedené cíle a tímto směrem by se mělo ubírat také hodnocení práce žáků:

a) důvod výběru tématu, jeho pochopení a zpracování, důvod způsobu prezentace

b) spolupráce ve skupině, individuální přínos, schopnost předat zjištěné informace ostatním

c) práce s informačními zdroji, schopnost porovnání a ověření pravdivosti dat

Sebehodnocení žáků by mělo probíhat v rámci prezentace, jak bylo uvedeno v bodě 5. V poslední hodině před Vánocemi proběhne volba žáků o nejlepší prezentaci (například formou dotazníku). Pedagog zhodnotí práci žáků dle výše tří uvedených parametrů, vybere např. tři nejlepší skupiny a všechny včetně skupiny vybrané dětmi odmění drobnými dárky (koneckonců jsou Vánoce).